

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Sžk/2/2018
Identifikačné číslo spisu: 3016200730
Dátum vydania rozhodnutia: 27.09.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Ivan Rumanu
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:3016200730.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ivana Rumanu a z členiek senátu JUDr. Sone Langovej a JUDr. Eriky Čanádyovej v právnej veci sťažovateľky (pôvodne žalobkyne): W. L. S. B., trvale bytom G., prechodne bytom X Y.X XJ., proti žalovanému: Centrum právnej pomoci, kancelária Trenčín, Hviezdoslavova 3, Trenčín, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného sp. zn. 9710/2016-KaTN, č. RZ: 62411/2016 zo dňa 27.09.2016, o kasačnej sťažnosti žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č. k. 11S/198/2016-57 zo dňa 19. septembra 2017, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť sťažovateľky (pôvodne žalobkyne) proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č. k. 11S/198/2016-57 zo dňa 19. septembra 2017 z a m i e t a.

Účastníkom náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Trenčíne rozsudkom č. k. 11S/198/2016-57 zo dňa 19. septembra 2017 podľa § 190 zákona č. 162/2015 Správny súdny poriadok (ďalej len „S. s. p.“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala preskúmania rozhodnutia žalovaného sp. zn. 9710/2016-KaTN, č. RZ: 62411/2016 zo dňa 27.09.2016, ktorým nepriznal žalobkyni nárok na poskytnutie právnej pomoci. Žalovaný svoje rozhodnutie odôvodnil tvrdením, že žalobkyňa dosahuje príjem presahujúci 1,6-násobok sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, a preto nespĺňa jednu z troch základných podmienok poskytnutia právnej pomoci, a to stav materiálnej núdze. Tiež poukázal na to, že žalobkyňa nepredložila potvrdenie príslušného orgánu, podľa jej miesta bydliska alebo obvyklého pobytu, o splnení podmienok na poskytnutie právnej pomoci v inom členskom štáte.

2. V odôvodnení rozsudku krajský súd uviedol, že žalobkyňa, ktorá má evidovaný trvalý pobyt na Slovensku, ale dlhodobo sa zdržiava v Anglicku, požiadala o poskytnutie právnej pomoci a zastupovanie v súdnom konaní, vrátane jeho začatia. Po preskúmaní majetkových a príjmových pomerov, ktoré žalobkyňa oznámila žalovanému bolo zistené, že príjem žalobkyne za obdobie od 12/2015 do 6/2016

presahuje hranicu 1,4-násobku sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, t. j. sumu 316,94 € v priemere o sumu 594,65 € mesačne a hranicu 1,6-násobku sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, t. j. sumu 316,94 € v priemere o sumu 594,65 € mesačne. Pri výpočte príjmu boli započítané príspevky pre zamestnanosť a podpora, vrátane príspevku na bývanie a diskrečnej platby nájomného. Na výzvu žalovaného predložila žalobkyňa potvrdenie vystavené organizáciou South Hams Citizens Advice Bureau Ltd, podľa ktorého má žalobkyňa právo žiadať právnu pomoc, ak ju potrebuje.

3. Krajský súd konštatoval, že preskúmané rozhodnutie orgánov verejnej správy, vrátane postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, je v súlade so zákonom, pretože má oporu vo vykonanom dokazovaní a v náležite zistenom skutkovom stave, ktorý bol správne právne posúdený. V danom prípade bola výška príjmu žalobkyne vypočítaná na základe ňou poskytnutých podkladov a v tomto bode nebola medzi účastníkmi táto skutočnosť sporná. Žalobkyňa však nesúhlasila, aby žalovaný do výpočtu rozhodného príjmu zahrnul aj jej príjem, ktorý poberá v Anglicku, kde sa dlhodobo zdržiava. S týmto jej názorom však krajský súd nesúhlasil. Žalobkyňa sa domáhala priznania nároku na právnu pomoc v právnej veci, kde je daná právomoc slovenského súdu, a ktorá spĺňa kritéria cezhraničného sporu. Pre posúdenie splnenia podmienok je preto rozhodujúca právna úprava podľa § 17 zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci v materiálnej núdzi (ďalej len „zákona č. 327/2005 Z. z.“). Podľa úvahy krajského súdu, je v zmysle tohto ustanovenia správny orgán povinný brať zreteľ na všetky relevantné príjmy žalobkyne bez ohľadu na miesto, odkiaľ ich poberá a podrobiť ich podobnému hodnoteniu akoby nešlo o cezhraničný spor. Postup správneho orgánu považoval krajský súd preto za správny, keď pri zisťovaní zachovania hranice 1,6-násobku príjmov žalobkyne zhodnotil aj jej príjmy dosahované v Anglicku.

4. K tvrdeniam žalobkyne, že správny orgán nemôže vykonávať prepočet poberaných anglických dávok, ktoré sú na úrovni anglickej minimálnej mzdy, na slovenské pomery, krajský súd uviedol, že na tieto prípady pamätá druhá časť ustanovenia § 17 ods. 1 písm. c) zákona. Ide o alternatívnu podmienku k prvej časti tohto ustanovenia, ktorá podmieňuje priznanie požadovaného nároku na právnu pomoc. Uvedené znenie reflektuje situáciu ak o právnu pomoc žiada osoba s bydliskom alebo obvyklým pobytom v inom členskom štáte. Ak takáto osoba spĺňa podmienky právnej pomoci v tomto „svojom“ štáte, automaticky sa to premieta, resp. považuje za splnenie podmienky podľa druhej časti ustanovenia § 17 ods. 1 písm. c) zákona č. 327/2005 Z. z. Splnenie tejto druhej alternatívnej podmienky však preukazuje sama žiadateľka potvrdením od príslušného orgánu. Ako si overil krajský súd na stránkach <., správny orgán správne poučil a nasmeroval žalobkyňu, aby v súlade so stále platnou smernicou Rady č. 2003/8/ES zo dňa 27.01.2013 preukázala splnenie podmienky na poskytnutie právnej pomoci potvrdením vystaveným inštitúciou Legal Services Commission - Central Complaints Handling Team. Pretože sa tak nestalo a žalobkyňa predložila doklad od iného ako kompetentného orgánu pre územie Anglicka, ktorý navyše potvrdzoval, že má len právo žiadať právnu pomoc, postupoval podľa krajského súdu správny orgán pri nepriznaní nároku na právnu pomoc žalobkyňi, v súlade so zákonom.

5. Proti rozsudku krajského súdu podala v zákonnej lehote žalobkyňa kasačnú sťažnosť z dôvodov, že krajský súd nesprávnym procesným postupom znemožnil žalobkyňi spravodlivý proces v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, rozhodol na základe nesprávneho posúdenia veci a odklonil sa od rozhodujúcich skutočností predloženými žalobkyňou.

6. V kasačnej sťažnosti sťažovateľka namietala, že súd sa v napadnutom rozsudku zameriaval prevažne na príjem žalobkyne ako dôvod na nepriznanie bezplatnej právnej pomoci. Uviedla, že niekoľkokrát žalovanému zdôraznila, že na Slovensku nemá žiadny príjem. Jediný príjem, ktorý poberá je minimálna podpora za práceneschopnosť a podpora na ubytovanie. Keďže podpora sa nezarátava ako príjem, nemôže ako taký slúžiť pre podklad na výpočet príjmu. Taktiež namietala nepredloženie potvrdenia z Anglicka o nároku bezplatnej právnej pomoci od organizácie Legal Services Commission - Central Complaints Handling Team, 102 Petty France, London, SW1H 9AJ, ktorá neexistuje, bola premenovaná na Legal Aid, pričom o neexistencii uvedenej organizácie krajský súd informovala.

7. Sťažovateľka preto navrhla, aby kasačný súd zrušil rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, a priznal jej náhradu trov konania a trov kasačného konania.

8. Ku kasačnej sťažnosti sa vyjadril žalovaný a uviedol, že pri posudzovaní príjmovej a majetkovej situácie vychádza z legislatívne ukotvenej sumy životného minima, s prihliadnutím na dve hranice, 1,4 - násobok sumy životného minima a 1,6 - násobok sumy životného minima, ktoré sa aplikujú na všetky fyzické osoby. Nemocenské dávky sa v zmysle zákona č. 327/2005 Z. z. považujú za započítateľný príjem. V uvedenom zákone nie je stanovené, že sa započítavajú len nemocenské dávky poberané zo Slovenskej republiky. Poukázal taktiež na odsek 15 Smernice Rady č. 2003/8/ES z 27. januára 2003, podľa ktorého: „Pri posudzovaní toho, či sa má právna pomoc poskytnúť na tomto základe, môžu orgány členského štátu, v ktorom súd koná vo veci, vziať do úvahy informácie týkajúce sa skutočnosti, že žiadateľ spĺňa kritériá finančného nároku v členskom štáte bydliska alebo obvyklého pobytu“. Žalobkyňa doručila žalovanému potvrdenie z inštitúcie Citizens advice South Hams, v ktorom je uvedené, že má právo požiadať o právnu pomoc, avšak nie je v ňom uvedené, že spĺňa podmienky na poskytnutie právnej pomoci. Toto potvrdenie navyiac nie je vystavené organizáciou, ktorá je v tomto zmysle uvedená ako kompetentná v Európskom justičnom atlase. Žalovaný je toho názoru, že žalobkyňa neuviedla v kasačnej sťažnosti relevantné skutočnosti, na základe ktorých by bolo možné dospieť k záveru, že rozhodnutie orgánu verejnej správy nie je v súlade so zákonom a preto navrhol, aby kasačný súd zamietol kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú podľa § 461 S. s. p.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len "najvyšší súd") ako súd kasačný [§ 438 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len "S. s. p.")], po zistení, že kasačnú sťažnosť podal včas účastník konania, bez nariadenia pojednávania (§ 455 S. s. p.) preskúmal vec a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná.

10. V správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom. Každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde (§ 2 ods. 1 a 2 S. s. p.).

11. Správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom (§ 6 ods. 1 S. s. p.).

12. Najvyšší súd Slovenskej republiky, po oboznámení sa s rozsahom a dôvodmi kasačnej sťažnosti proti napadnutému rozsudku Krajského súdu v Trenčíne, po preskúmaní napadnutého rozsudku a po oboznámení sa s obsahom pripojeného spisového materiálu nezistil žiaden dôvod na to, aby sa odchyľil od logických argumentov a relevantných právnych záverov obsiahnutých v odôvodnení napadnutého rozsudku. Tieto závery spolu so správnu citáciou dotknutých právnych noriem vytvárajú dostatočné právne východiská pre vyslovenie výroku napadnutého rozsudku.

13. Úlohou krajského súdu v predmetnej veci bolo na základe žaloby sťažovateľky preskúmať zákonnosť postupu a rozhodnutia žalovaného sp. zn. 9710/2016-KaTN, č. RZ: 62411/2016 zo dňa 27.09.2016 o nepriznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci sťažovateľke.

14. Podľa § 4 ods. 1 písm. b) zákona č. 327/2005 Z. z., je cezhraničným sporom spor, v ktorom strana sporu žiadajúca o poskytnutie právnej pomoci podľa tohto zákona, má bydlisko alebo obvyklý pobyt v inom členskom štáte Európskej únie ako v Slovenskej republike a príslušný súd je v Slovenskej republike, alebo ide o rozhodnutie, ktoré sa má vykonať v Slovenskej republike.

15. Podľa § 4 ods. 1 písm. e) zákona č. 327/2005 Z. z., je členským štátom členský štát Európskej únie

okrem Dánska.

16. Podľa § 4 ods. 1 písm. i) zákona č. 327/2005 Z. z., je materiálnou núdzou stav, keď fyzická osoba je poberateľom dávky a príspevkov k dávke v hmotnej núdzi, alebo stav, keď príjem fyzickej osoby nepresahuje 1,6-násobok sumy životného minima a táto fyzická osoba si využívanie právnych služieb nemôže zabezpečiť svojím majetkom.

17. Podľa § 6 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z., fyzická osoba má právo na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti, ak

a) jej príjem nepresahuje 1,4-násobok sumy životného minima ustanoveného osobitným predpisom a nemôže si využívanie právnych služieb zabezpečiť svojím majetkom,

b) nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu a

c) hodnota sporu prevyšuje hodnotu minimálnej mzdy okrem sporov, v ktorých nie je možné hodnotu sporu vyčísliť v peniazoch.

18. Podľa § 6a ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z., ak príjem fyzickej osoby presahuje 1,4-násobok sumy životného minima ustanoveného osobitným predpisom a súčasne nepresahuje 1,6-násobok uvedenej sumy a nemôže si využívanie právnych služieb zabezpečiť svojím majetkom, má právo na poskytnutie právnej pomoci určeným advokátom alebo centrom pri splnení podmienky finančnej účasti vo výške 20% trov právneho zastúpenia podľa osobitného predpisu; splnenie podmienok podľa § 6 ods. 1 písm. b) a c) tým nie je dotknuté. Ustanovenie § 6 ods. 2 sa použije primerane.

19. Podľa § 6b ods. 2 zákona č. 327/2005 Z. z., ak príjmy prevyšujú zákonom určenú hranicu materiálnej núdze, centrum môže poskytnúť právnu pomoc s finančnou účasťou oprávnenej osoby, ak je to primerané okolnostiam žiadanej právnej pomoci.

20. Podľa § 17 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z., ak je príslušným súdom súd Slovenskej republiky, má fyzická osoba právo na poskytnutie právnej pomoci v cezhraničných sporoch, ak: a) má bydlisko alebo obvyklý pobyt na území iného členského štátu ako Slovenskej republiky, b) podala centru sama alebo prostredníctvom Centra pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže alebo príslušného orgánu členského štátu žiadosť o poskytnutie právnej pomoci v cezhraničnom spore, c) preukáže, že by jej príjmové a majetkové pomery odôvodňovali priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci v Slovenskej republike, ak by tu mala trvalý alebo prechodný pobyt, alebo že spĺňa podmienky na poskytnutie právnej pomoci v členskom štáte, na ktorého území má bydlisko alebo obvyklý pobyt, d) žiadosť o poskytnutie právnej pomoci nie je zjavne neopodstatnená, najmä ak nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu podľa § 8, e) hodnota sporu prevyšuje hodnotu minimálnej mzdy okrem sporov, v ktorých nie je možné hodnotu sporu vyčísliť v peniazoch.

21. Z obsahu napadnutého rozhodnutia vyplýva, že dôvodom jeho vydania bola skutočnosť, že žalovaný správny orgán na základe priložených listinných dokladov mal za preukázané, že sťažovateľka ako žiadateľka nespĺňa zákonom ustanovenú podmienku materiálnej núdze v zmysle § 17 ods. 1 písm. c/ zákona č. 237/2005 Z. z., pretože jej príjmové a majetkové pomery nespĺňajú jednu z troch kumulatívnych podmienok na poskytnutie právnej pomoci, a teda neodôvodňujú priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci v Slovenskej republike a súčasne nepreukázala, že spĺňa podmienky na poskytnutie právnej pomoci v členskom štáte, na ktorého území má bydlisko alebo obvyklý pobyt.

22. Navrhovateľka v podanej kasačnej sťažnosti tvrdila, že napadnutý rozsudok krajského súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, čím bolo porušené jej právo na súdnu ochranu. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Súd však právnym posúdením veci účastníkovi konania možnosť uplatnenia jeho procesných práv neodníma.

23. Tvrdenie sťažovateľky o tom, že jej príjmy v Anglicku, konkrétne podpora za práceneschopnosť a podpora na ubytovanie sa nezarátavajú do výpočtu pri posudzovaní splnenia podmienok materiálnej núdze, nemá oporu v zákone, pretože príjmy žiadateľa mimo územia Slovenskej republiky nie sú z posudzovania kritérií na poskytnutie právnej pomoci podľa zákona č. 327/2005 Z. z. vylúčené. Z ust. § 4 ods. 1 písm. i) zákona č. 327/2005 Z. z. vyplýva, že za materiálnu núdzu sa považuje stav, keď fyzická osoba je poberateľom dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k tejto dávke. Sťažovateľka v konaní nepredložila doklad, že je poberateľkou dávky v hmotnej núdzi, pričom nemocenské dávky za takúto dávku nemožno považovať.

24. Ako správne konštatoval orgán verejnej správy, ako aj krajský súd, predmetný zákon v § 17 pamätá aj na prípady s cudzím prvkom (cezhraničný spor), ktorý umožňuje priznať právnu pomoc v prípade príslušnosti súdu Slovenskej republiky, ak fyzická osoba - žiadateľ preukáže, že by jej príjmové a majetkové pomery odôvodňovali priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci v Slovenskej republike, ak by tu mala trvalý alebo prechodný pobyt, alebo že spĺňa podmienky na poskytnutie právnej pomoci v členskom štáte, na ktorého území má bydlisko alebo obvyklý pobyt. Sťažovateľka nepreukázala splnenie ani jednej z alternatívne nastolených zákonných podmienok, pretože jej príjem dosahuje viac ako 1,6 - násobok sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu platnú na území Slovenskej republiky, t. j. 316,94 eur, a to v priemere o sumu 540,07 eur mesačne. Nie je preto možné priznať jej právnu pomoc bez finančnej spoluúčasti ani s finančnou spoluúčasťou podľa § 6 a § 6a zákona č. 327/2005 Z. z.

25. Sťažovateľka ďalej namietala nemožnosť predloženia potvrdenia o nároku bezplatnej právnej pomoci od organizácie Legal Services Commission - Central Complaints handling Team, 102 Petty France, London, SW1H 9AJ, na ktoré ju vyzval žalovaný v zmysle smernice Rady č. 2003/8/ES zo dňa 27.01.2003, ktorý je podľa Európskeho justičného atlasu kompetentným orgánom na vyžiadanie tohto potvrdenia pre sťažovateľku. Uviedla, že takýto orgán neexistuje, resp. bol premenovaný na Legal Aid. Preto predložila žalovanému dokument od organizácie Citizen Advice, v ktorom je uvedené, že sťažovateľka má právo požiadať kompetentnú organizáciu v Anglicku o právnu pomoc, nebolo v ňom však uvedené, že zároveň spĺňa podmienky na jej poskytnutie. Existenciu práva na požiadanie o právnu pomoc však nie je možné stotožňovať s relevantným potvrdením od kompetentnej organizácie, že sťažovateľka má nárok na bezplatnú právnu pomoc v Anglicku.

26. Zo súdneho spisu kasačný súd zistil, že sťažovateľka komunikovala s organizáciou Legail aid, ktorá je oprávnená predmetné potvrdenia vydávať, avšak z tejto komunikácie vyplýva len potenciálna možnosť pre nárok na právnu pomoc sťažovateľky. Potvrdenie o konkrétnom nároku na priznanie bezplatnej právnej pomoci však sťažovateľka doposiaľ nepredložila, čím nespĺnila druhú alternatívnu podmienku stanovenú v ust. § 17 ods. 1 písm. c) cit. zákona, a preto je možné konštatovať, súhlasne s orgánom verejnej správy, ako aj krajským súdom, že sťažovateľka nespĺnila zákonné podmienky na priznanie právnej pomoci.

27. Po preskúmaní veci v rozsahu sťažnostných dôvodov dospel kasačný súd k záveru, že žalovaný v danom prípade postupoval v intenciách citovaných právnych noriem, vo veci si zadovážil dostatok skutkových podkladov relevantných pre vydanie rozhodnutia, v konaní postupoval v súčinnosti s účastníkom konania, vo veci rozhodol vecne a právne správne a preskúmané rozhodnutie aj náležite odôvodnil.

28. Kasačný súd je toho názoru, že rozhodnutie krajského súdu spĺňa kritériá pre odôvodňovanie súdnych rozhodnutí, a preto ho možno považovať za preskúmateľné a ústavne akceptovateľné. Dôvody svojho rozhodnutia dostatočným spôsobom vysvetlil, preto jeho rozhodnutie nemožno považovať za svojvoľné, zjavne neodôvodnené, resp. ústavne nekonformné. Za porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR nemožno považovať to, že krajský súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv sťažovateľky.

29. V súlade s citovanými ustanoveniami a vyššie uvedenými úvahami si najvyšší súd osvojil záver, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu bolo vydané v súlade so zákonom, nebol dôvod na jeho zrušenie alebo zmenu a kasačnú sťažnosť je potrebné ako nedôvodnú zamietnuť v zmysle ust. § 461 S. s. p.

30. O trovách konania rozhodol kasačný súd podľa § 467 ods. 1 S. s. p. v spojení s § 167 ods. 1 a § 168 S. s. p. tak, že sťažovateľke, ktorá bola v konaní neúspešná ani žalovanému, nárok na náhradu trov kasačného konania nepriznal.

31. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011)

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.